

สื่อสำหรับครู เรื่อง ขั้นตอนวิธีการทางประวัติศาสตร์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรียนรู้เรื่องราวท้องถิ่นของเรา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ การกำหนดประเด็น สืบค้นและรวบรวมข้อมูลท้องถิ่นของเรา
รายวิชา ประวัติศาสตร์ รหัสวิชา ส ๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

การกำหนดประเด็นด้วย

เทคนิค 5W1H

"เกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นในอดีต" (What),
"เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเมื่อไหร่" (When),
"เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นที่ไหน" (Where),
"ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์นั้นขึ้น" (Why),
และ "เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร" (How)

๑. แบ่งตามยุคสมัย

หลักฐานสมัยก่อนประวัติศาสตร์ คือ หลักฐานที่เกิดขึ้นในสมัยที่ยังไม่มีการบันทึกเป็นอักษร แต่เป็นพวกซากโครงกระดูกมนุษย์ ซากสิ่งมีชีวิตต่างๆ เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องประดับ ร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ตลอดจนความพยายามที่จะถ่ายทอดประสบการณ์ของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ ในลักษณะของการบอกเล่าต่อกันมา เป็นนิทานหรือตำนานซึ่งเราเรียกว่า “มุขปาฐะ”

หลักฐานสมัยประวัติศาสตร์ คือ หลักฐานสมัยที่มนุษย์สามารถประดิษฐ์ตัวอักษร และบันทึกในวัสดุต่างๆ มีร่องรอยที่แน่นอนเกี่ยวกับสังคมเมือง มีการรู้จักใช้เหล็ก และโลหะอื่นๆ มาเป็นเครื่องมือใช้สอยที่ปราณีต มีร่องรอยศาสนสถานและประติมากรรมรูปเคารพในศาสนาอย่างชัดเจน

๒. แบ่งตามลักษณะหรือวิธีการบันทึก

หลักฐานประเภทลายลักษณ์อักษร ได้แก่ จารึก ตำนาน พงศาวดาร จดหมายเหตุ
บันทึกความทรงจำ เอกสารทางวิชาการ ชีวประวัติ จดหมายส่วนตัว หนังสือพิมพ์ นิตยสาร
วารสาร กฎหมาย วรรณกรรม ตำรา วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

หลักฐานไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ หลักฐานโบราณคดี เช่น โบราณสถาน
โบราณวัตถุ เงินตรา หลักฐานจากการบอกเล่า ที่เรียกว่า “มุขปาฐะ” หลักฐานด้านภาษา
เกี่ยวกับพัฒนาการของภาษาพูด หลักฐานทางศิลปกรรม ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม
สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ หลักฐานประเภทโสตทัศน์ ได้แก่ ภาพถ่าย ภาพส
ไลด์ แผนที่ โปสเตอร์ แถบบันทึกเสียง แผ่นเสียง ภาพยนตร์ ดวงตราไปรษณียากร

๓. แบ่งตามลำดับความสำคัญ

หลักฐานชั้นต้นหรือหลักฐานปฐมภูมิ (Primary sources) หมายถึง หลักฐานที่
บันทึก สร้าง หรือจัดทำขึ้น โดยผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นโดยตรง หรือบ่งบอกให้รู้ถึง
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้นจริงๆ

หลักฐานชั้นรองหรือหลักฐานทุติยภูมิ (Secondary sources) หมายถึง หลักฐานที่
เกิดจากการนำหลักฐานชั้นต้นมาวิเคราะห์ ตีความเมื่อเวลาผ่านไปผ่านไปแล้ว ได้แก่ ตำนาน
พงศาวดาร